

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta € 7:50
za četrt leta € 3:80
za 1 mesec € 1:30
Posamezna številka 30 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, hiša zdravnika dr. Štuheca.
Rokopisi se ne vrnejo.

Telefon št. 46.

Štev. 4

Ptuj, 27. aprila 1919

I. letnik

4% posojilo na drž. bone kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Namenjeno je v kritje tekočih nujnih
državnih izdatkov. Podpisovanje se začne
dne 23. aprila in konča 8. maja. Izdani so boni
po 500, 1000, 10.000, 50.000 in 100.000 kron.
Vplačati na je treba 490, 980, 9800, 49.000,

odnosno 98.000 kron. Po šestih mesecih, to
je dne 3. novembra 1919, se bodo boni iz-
plačali na zahtevo podpisovalca. Nosijo
4 odstot. obresti. To je najboljša naložitev
kapitala in je zlasti popolnoma varna in v

sedanjih časih edino obrestnosna. Pričako-
vati je, da bo posojilo večkrat prepisano, in
sicer da doseže najmanj pol milijarde kron,
če ne več, ker je zaupanje splošno.

Subskripcijska mesta v Sloveniji:

V Ljubljani: Ljubljanska kreditna banka, Deželna banka, Ilirska banka, Podružnice Jadranske banke,
Česke industr. banke, Kreditnega zaveda za trgovino in obrt, Splošne prometne banke;
Mestna hranilnica ljubljanska, Zadržna zveza.

V Kranju: Ekspozitura Jadranske banke.

V Celju: Podružnica Ljubljanske kreditne banke, Podružnica Česke Union banke, Zadržna zveza.

V Mariboru: Podružnica Ljubljanske kreditne banke.

Kdor koli ima sredstva, naj v obilni
meri podpiše to državno posojilo. Če smo

prisiljeni podpisovali avstrijska vojna posojila
v svojo škodo in nesrečo, bomo tem rajši

priškočili svoji domovini v pomoč, ko gre za
nas same in naš blagor.

Ne podirajmo!

Kmalu poteče pol leta, kar smo raz-
trgali stoletne okove našega suženjstva. Mar-
sikdo je mislil, da bo živel v novi državi
brez truda in dela. Ker pa se ne cedi vsem
med in mleko, zabavljajo čez državo in Srbe,
ki so po njih mnenju seveda krivi vsega ne-
zadovoljstva. Da bi te vrste ljudje pomislili
malo globlje oziroma nazaj, kjer bi hitro našli
prave krivce, tega jim ni moči dopovedati.
Vsakomur, kdor je hotel razumeti, so jasno
kazale vse razmere med vojsko, zlasti zadnje
dve leti, da bode in da mora biti po vojski
še slabše. Le da tega prej nismo smeli čutiti.
Bili smo podobni bolniku v omotici, ki mu
režejo kose mesa s telesa, pa se tega ne za-
veda; še le, ko se prebudi, čuti bolečine.
Vendar smo mi najhujšo operacijo že prestali,
znamenje, da imamo zdravo naravo. Jasno pa je
tudi, da ne more biti čez noč vse v naj-
boljšem teku, vsega v izobilju, ko si moramo
vendar vse še le sami zgraditi. Pri tej zgrad-
bi pa ne smejo eni podirati, kar drugi
grade.

Največ nezadovoljnosti povzroči pri nas
druginja, ki je popolnoma nepotrebna. In
kdo jo povzroča? Vsak otrok že danes ve
odgovoriti: Židje in verižniki! Da, gotovo
se mora stopiti tem elementom najprej pošteno
na rep in le razveseljiva so poročila iz Beo-
grada, da se tega zaveda tudi naša vlada
in ne drži križem rok; zlasti naš sedanji
prehranjevalni minister Dr. Korošec pošteno
pometa med njimi.

Ne mislim pa samo teh. Tudi med našimi
trgovci je nekaj krščenih židov. Ali je po-

trebno, da primanjkuje med nami raznih
živil, v tem ko jih nekateri kršчени židje
ponujajo drugam na vagone! Ali imajo tudi
sedaj svoje blago iz Ogerskega ali Hrvatske-
ga, da so cene še višje, kakor so bile v času
najdražjega tihotapstva. Ne! To so večinoma
zaloge, katere so si nakopičili kot vojni na-
kupovalci in prekupčevalci za takozvane
maksimalne, v primeri z današnjimi smešno
nizke cene, ali pa so jih v zameno dobili
uprav zastonj. Te zaloge so zadrževali; in
danes v času proste trgovine, cena raste,
mesto da bi padala.

Če mora danes plačati odjemalec tri-
pet- do 10krat višjo ceno nego stane trgovca,
kako moremo zahtevati od našega kmeta, da
naj on da svoje pridelke po ceni! Da se s
tem širi največ nezadovoljstva, da se ruje
na ta način proti državi, to je tem mogoč-
nejšem vseeno.

Kdor si hoče na tak način pridobiti za-
slobo v našem ljudstvu, prosto mu. Danes
je še žalibog naše ljudstvo deloma navezano
na te pijavke ali naš človek ni udarjen na
glavo in pridejo drugi časi! Vsa čast pa onim,
ki trgujejo s poštenim dobičkom; vedeli jih
bodemo ceniti.

Drugi vzrok naše druginje je tihotaplje-
nje našega blaga zlasti živil čez mejo v
Nemško Avstrijo. Tudi pri tem nimajo vsi
naši trgovci čistih rok. Največ store pač v
tem oziru od nas odpuščeni uradniki, ki kljub
prepovedi še vedno prihajajo k nam ogledo-
vat in kupovat. Čez praznike smo jih imeli
tukaj v mestu in okolici dovolj, da, med
njimi celo aktivne častnike Nemške Avstrije,
torej ljudi, ki se bore proti nam; prišli so
v civilu in s potnim listom našega razstopstva
v Gradcu. Vprašamo, ali je res, da takozvano

„Jugoslovansko zastopstvo v Gradcu“ ni pri-
znano od naše vlade, vsled česar se mora
rediti samo in da to stori z izdajanjem —
potnih listov? Radi tega pa dobi vsakdo potni
list, kdor — dobro plača! Našim ljudem pa
se delajo ovire. Če je to res, zahtevamo od-
ločne in takojšnje remedure! In če je tudi
to razstopstvo postavljeno od naše vlade, s
kako pravico izdaja potne liste v Jugoslavijo,
ki jih sme izdajati le vlada v Beogradu? Ali
je radi tega opustil trgovino trgovec, ki sedi
v tem zastopstvu, ker mu to še več nese?
Zahtevamo pojasnila! —

S takim ravnanjem ne utrjujemo naše
države.

Radovedni smo, koliko ljudi, ki že davno
ne spadajo več sem, še ostane po 1. maju
pri nas. Ti le rujejo med našim ljudstvom,
opravljajo službo ogleduhov, pri tem pa
jemljejo našim ljudem živž in stanovanje.
S temi treba korenito pomesti.

Pomagajmo graditi vsi, vsakdo po svojem
poklicu in po svojih močeh, da pridemo čim-
prej do rednih razmer in da bode zadovoljen
sleherni naš človek v naši državi, ki nam
jedina more dati srečo in blagostanje.

Demokratski klub za kmeta.

(Iz nedeljskega trzinskega govora posl.

Adolfa Ribnikarja.)

Demokratski klub se zaveda, da je, čim
je poslal v Narodnem predstavništvu odlo-
čilna večina, prevzel posebno dolžnost zlasti
napram tistemu delu našega naroda, ki tvo-
ri njega večino. V mislih imam kmetski stan.

V ranjki Avstriji je bil kmet od leta do leta na slabšem. Čim dalje večje zadolževanje ga je spravljalo v popoln prepad. Dejstva nam danes potrjujejo, da je bila predvojna politika za našega kmeta do skrajnosti slaba in da tisti, ki so obetali kmetu zlate gradove, niso mogli izpolniti niti najmanjših obljub. V Jugoslaviji pa ne sme ostati samo pri besedah in takoj v pričetku je treba postaviti državo na tak temelj, da se bo moglo na njem tudi kmetijstvo tako razvijati, da bo kmet v naši državi kar najbolj zadovoljen in srečen.

Demokratski klub, iz katerega mora priti jedro naše državne politike, se je postavil na stališče, da gredo njemu vsa ministerstva, ki so za kmeta pomembna. Pri zadnji izpremembi ministerstva je vsled tega postal član Demokratskega kluba (ravnatelj agrarne banke v Zagrebu dr. Poljak) minister za agrarno reformo, drug član D. K. (Bosanec Gluhic) pa je postal poljedelski minister. Odkar so vstopili v D. K. srbijanski poslanci, je v njegovih rokah tudi ministerstvo za gozdove in rude (minister Marinković).

Ni lahko v najtežjih časih prevzeti tako važna gospodarska ministerstva, zlasti, ker je računati s tem, da bo preteklo mnogo časa predno se bodo popravile dosedanje napake v kmetijstvu. Celo kmetijsko gospodarstvo bo treba postaviti na čisto novo podlago. Ne bom danes razpravljal o tem, kako dalekosežne načrte ima v tem oziru Demokratski klub. Naj povdarim le eno. Poljedelsko ministerstvo, ki je za kmetijstvo najvišja oblast, je treba reorganizirati od nog do glave. Prva naša naloga bo, da spravimo v to ministerstvo kmetijske strokovnjake in veščake, ki niso le teoretično izšolani, marveč kateri se lahko izkažejo, da so skozi dolgo vrsto let uspešno delovali v tej ali oni kmetijski stroki ter bili v neprestanem stiku z ljudstvom. Največje zlo dosedanjih kmetijskih ministerstev je bilo, da je pri zeleni mizi odločala o usodi kmeta gospoda, ki morda kmeta še nikoli videla ni. Naloga kmetijskih strokovnjakov bo organizirati, spopolniti in spraviti do viška posamezne panoge kmetijstva ter pripraviti našo kmetijsko produkcijo zlasti za eksport na svetovni trg. Uverjen sem, da bo Demokratski klub že v najbližji bodočnosti lahko pokazal jugoslovanskemu kmetu ustroj vrhovne državne kmetijske organizacije, iz katere bo mogel vsakdo posneti, da so napočili za našega kmeta čisto novi in boljši časi kot jih je pa imel v ranjki Avstriji.

Najbolj perečo kmetško vprašanje je ono o agrarni reformi. Zlasti nujno je to vprašanje v Bosni, na Hrvaškem in v Banatu, to pa zato, ker se je tamkaj prepočasi reševalo. Kakor znano, je imel doslej v rokah agrarno reformo socijalist Korač. Priznati

moram, da je ta mož postavil agrarno reformo na zdravo in času primerno podlago. Le to napako je napravil, da ni prišel nikamor z udeleženjem agrarne reforme. Kje so ležali vzroki, ne vem, le to mi je poznato, da se je vsled zavlacevanja izvršitve agrarne reforme začelo v Bosni, zlasti pa na Hrvaškem med seljaki velikansko nezadovoljstvo, ki je rodilo po nekod že naravnost kmečke vstaje in punte. Demokratski klub je vsled tega smatral za neobhodno in neodložljivo, da se napravi za agrarno reformo posebno ministerstvo in da postavi on sam moža, ki bo zmožen to težavno delo izvesti s potrebno naglico. Kakor hitro smo mi to stvar prevzeli, gre delo urneje od rok. Naš minister Poljak je smatral za svojo prvo dolžnost, da predloži načrt za agrarno reformo državnemu zboru, kjer naj pride v tej stvari ljudska volja do veljave. Razventega je kratkim potom odredil, da se ima brez odloga dati kmetom v zakup neobdelana grajščinska zemlja. Iz gozdov se ima dati sosedom veleposestev za lastno potrebo in primerno količino lesa po znižanih cenah, ponekod se bodo določili skupni pašniki itd. Minister Poljak mi je povedal, da hoče izvedbo agrarne reforme za Slovenijo poveriti posebnemu uradu, ki se v kratkem ustanovi v Ljubljani. Urad bo dobil natančna navodila, kako postopati pri oddaji grajščinske zemlje v najem ter kako imajo upoštevati upravitelji veleposestev koristi kmečkega prebivalstva. Minister Poljak namerava za stalno izvedbo agrarne reforme, ki bo seveda trajala več let, uvesti v prizadetih občinah posebne krajevne agrarne zastope interesentov, v katerih bodo kmetje lahko podali marsikak pameten nasvet.

Navajam danes le glavna in začetna prizadevanja Demokratskega kluba za koristi kmetškega prebivalstva. Slovenska J. D. S. v kateri je danes organiziranih že okoli 10.000 kmetov, je lahko zadovoljna z njegovim dosedanjim delovanjem. To prizadevanje ne bo prenehalo. Za vsa državna vprašanja se pa morajo zanimati tudi kmetje sami. Le če se bodo vsi sloji, vsi stanovi, aktivno udeleževali političnega življenja ter nastopali organizirano in disciplinirano, nam bo v kratkem času mogoče z združenimi močmi zgraditi mogočno in srečno Jugoslavijo!

Gospodarstvo.

Sladkor za čebele. Iz „Jugoslavije“ posnamemo: Deželna vlada za Slovenijo je izposlovala v Pragi sladkor za čebele ter določila, da dobi čebelarstvo za Kranjsko 3 vagone, štajersko in koroško čebelarstvo društvo vsako po 2 vagona sladkorja.

Pravico do sladkorja imajo vsi čebelarji, člani in nečlani društva, ki se morajo prijaviti edino le pri čebelarskih podružnicah. Podružnice imajo sestaviti nabiralne liste, ki naj obsegajo ime čebelarjevo, kraj, pošto, število plemenjakov, vrsto panjev in množino sladkorja. Roji ne pridejo v poštev. Nabiralne liste in denar naj pošljejo podružnice najkasneje do 5. maja svojemu osrednjemu društvu. Cena 6 K za 1 kg. Morebitni večji stroški se bodo doplačali pri prejemu blaga. Podružnice dobe sladkor le pod pogojem, da pošljejo same ponj po prejetju obvestila in sicer s svojimi vrečami, ker so vreče, v katerih pošilja tovarna sladkor, iz papirnatega blaga in niso sposobne za prekladanje. Sladkor je bil te dni oddan v Pragi.

Dopisi.

Slovenska šola v Ptuj. Prihodnji teden se začne v Ptuj slovenska ljudska šola. S tem se odpravi krivica, ki se nam je godila celih 50 let, odkar je bil v veljavi avstrijski šolski zakon. Slovenska šola bo nastanjena v dekliškem domu in bo imela 6. razredov. Njeno vodstvo prevzame Ivan Klemenčič s Ptujске Gore. Za otroke pristnih Nemcev ostane nemška ljudska šola pri okrajnem glavarstvu, dokler bo zakonito število (40) pristnih nemških otrok. Tam je vodja nadučitelj Josip Gorup iz Polenšaka. Dekliška meščanska šola ostane za to šolsko leto nemška. Na vse šole pride slovensko učiteljstvo. Staršem, ki so pod prejšnjo strahovlado svoje otroke vpisali za Nemce, se nujno svetuje, da dajo svoje otroke zdaj v slovensko šolo, ker iz nemške šole ne morejo nikamor. Prihodnje šolsko leto bo prvi razred na meščanski šoli in na gimnaziji samo slovenski. Čim prej otroci pridejo v slovensko šolo, tem boljše bodo napredovali.

Ne razdirajmo, temveč zidajmo! V zadnjih številkah „Slovenskega Naroda“ in „Jugoslavije“ so bili objavljeni nekaki napadi na ptujsko družbo. Kriči se v javnost, kakor da bi nastala pri nas cela frakarija, ki se čuti vzvišeno nad drugimi sloji. Kdor razmere v Ptuj prav pozna, ve, da vse to ni res. Demokratizem po našem mnenju ne obstoji v zabavljanju čez druge, temveč v resnem delu. Delavcev rabimo povsod dovolj, nikogar se ne odrija. Če pa je kdo s tem ali onim nezadovoljen, imamo dovolj zborovanj, shodov in sej, pri katerih se lahko odkrito in možato vsi nedostatki kritikujejo. Napadi po časopisih pa jemljejo še onim veselje do dela, kateri delo do sedaj opravljajo. Popolnoma nepravilno je tudi, odbijati ljudi iz malenkostnih osebnosti. Smo za najskrajnejši radikalizem, toda le tam, kjer je na mestu. Če

Potovanje po Slovenskem Štajerskem.

Te dni sem se vozil po železniški progi Ptuj-Celje-Velenje. Vozil sem se v III. razredu, kjer je II. — da ne rečem I. — sedaj po novem tarifu veliko predrag. Sicer pa je vseeno, v katerem razredu se človek vozi, ker okna so večinoma v vseh vozovih potrti, povsod nezakurjeno in vse pokvarjeno. Vprašal sem sprevodnika, zakaj da se na tej progi ničesar ne popravi, ker je vendar na drugih progah drugače; odgovoril mi je, da so potniki, posebno vojaštvo v teh krajih sami temu krivi, ker ne pazijo na nič in večkrat nalašč terejo okna. Slikal mi je v drastični obliki slučaj, ko je opozoril vojaka, ki je strl okno, na njegovo ravnanje. Vojak je potegnil bajonet ter ga hotel prebosti. — Ne vem, v koliko je bila sprevodnikova trditev resnična. Sam pa sem videl pred nekaj dnevi, da je iz železniškega voza streljal vojak med vožnjo na progi Cirkovci-Pragersko na vas brez vsakega povoda, iz gole podivjanosti in da so se sopotniki temu početju smejali. . . .

Poslušal sem tudi petje vojakov, ki so bili z menoj v vozu. Popevali so „narodne“

pesmi najnovejšega kova: z gnusnim besedilom vpričo ženâ in otrok. Tu bi merodajni faktorji morali zastaviti svoj upliv in smotreno delo. Razuzdanost ni znak prave demokracije. . . .

Železniško osebje je po večini jako disciplinirano in prijazno. V tem oziru smo lahko ponosni na naše slovenske železničarje. Vendar pa me je osupnilo, ko slišim poleg sebe govoriti štiri železničarje nemški v onem strašnem žargonu, kakor jih je učil Ornig in njegova šola. Zabavljali so na Jugoslavijo, trdili, da je zvišanje voznine vpeljano le na slovenskem delu južne železnice in to v prid Jugoslovancem. „Tega gori (v Nemški Avstriji) ni“, pridjal je eden izmed njih. — Kaj je na tem resnica? . . . Dobro bi bilo, da se to pojasni v javnih listih, da ne bo toliko pritožeb tudi od strani slovenskih potovalcev, ki se po vsej pravici pritožujejo proti takemu povišanju voznine.

Ob progi je videti še mnogo nemških reklam. Ali ni že čas, da izginejo? Tako n. p. je na progi med Ponikvo in Grobelnim videti še mnogo desak, ki naznačujejo v nemškem jeziku pot na Slatino („Nach Sauerbrunn.“) Zakaj se ne zamenjajo z slovenskimi?

Izstopil sem za nekaj ur v Celju. Tudi tam se šopiri še nemščina. Baje gredo tam Nemcem slovenske oblasti posebno na roko. Tako so mi vsaj zatrjevali dobri poznavalci celjskih razmer. . . .

Vožnja po savinjski dolini je krasna, ljudje zdravi in prijazni. V vagonu, v katerem sem se vozil, je pel mešan zbor krasne slovenske pesmi. Tam se že čuti pristna slovanska kultura. Tam pač nimajo Hutterjevega špirta. . . .

Na celjsko velenjski progi še niso zvišali voznine; menda zato ne, ker tam ne zapovedujejo francoski židje. . . .

Sedaj je na celi progi vpeljana stroga kontrola potnih listov, ki se tudi izvršuje. To gre nemškim potnikom strašno na živce. Slišal sem poleg sebe zabavljati Nemko na te „požrešnečeš“ Jugoslovane in njih občinske predstojnike (!), češ, da je treba prosjčiti za potne liste, plačevati kolke itd. Strašno te naše bivše pijavke peče, da ne morejo več komodno izvažati živil tako po ceni v Nemško Avstrijo, kot prej ter nas dalje guliti. — Ti ljudje se bodo pač morali privaditi še marsičemu drugemu, kar se ne strinja za nemško oholostjo. —